

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGÔ THỊ HÀ

CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
HUYỆN NÔNG CỐNG, TỈNH THANH HÓA
(2009 - 2013)

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Thái Nguyên - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGÔ THỊ HÀ

CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
HUYỆN NÔNG CÔNG, TỈNH THANH HÓA
(2009 - 2013)

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ NHÂN VĂN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Xuân Minh

Thái Nguyên - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình nghiên cứu: *Cuộc vận động xây dựng nông thôn mới huyện Nông Cống tỉnh Thanh Hóa (2009- 2013)*, dưới sự hướng dẫn của TS. Nguyễn Xuân Minh là kết quả nghiên cứu của cá nhân tôi. Các số liệu nêu trong Luận văn là trung thực. Những chỗ sử dụng kết quả nghiên cứu của các tác giả khác đều được tác giả trích dẫn rõ ràng.

Tôi xin chịu trách nhiệm trước Hội đồng chấm Luận văn và Nhà trường về sự cam đoan này.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2015

Tác giả

Ngô Thị Hà

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc nhất đến **Nhà giáo Ưu tú – Tiến sĩ Nguyễn Xuân Minh** đã tận tình hướng dẫn và động viên tinh thần cho tác giả trong quá trình hoàn thành Luận văn.

Tác giả xin cảm ơn các thầy giáo, cô giáo trong khoa Lịch sử Trường ĐHSP – Đại học Thái Nguyên, Phòng tư liệu Viện Sử học Việt Nam, Thư viện Quốc gia, Trung tâm học liệu, Thư viện trường ĐHSP, ... đã tạo điều kiện để tác giả hoàn thành Luận văn này.

Tác giả cũng xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành đến gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập và hoàn thành Luận văn này.

Tác giả xin cảm ơn những đánh giá, nhận xét của Hội đồng khoa học bảo vệ Luận văn.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2015

Tác giả

Ngô Thị Hà

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục bảng biểu	iv
Danh mục các chữ viết tắt	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và nhiệm vụ của đề tài	8
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	8
5. Đóng góp mới của Luận văn	9
6. Kết cấu của Luận văn	9
Chương 1. KHÁI QUÁT HUYỆN NÔNG CỐNG TRƯỚC CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI	11
1.1. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên và các nguồn tài nguyên thiên nhiên	11
1.1.1. Vị trí địa lí	11
1.1.2. Điều kiện tự nhiên	11
1.1.3. Các nguồn tài nguyên thiên nhiên	14
1.2. Đặc điểm kinh tế, xã hội huyện Nông Cống	16
1.2.1. Đặc điểm kinh tế	16
1.2.2. Đặc điểm xã hội	21
Chương 2. CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở HUYỆN NÔNG CỐNG (2009 - 2013)	28
2.1. Chủ trương của Đảng, Nhà nước về xây dựng nông thôn mới	28

2.2. Sự vận dụng của Đảng bộ, Chính quyền địa phương về xây dựng nông thôn mới	32
2.2.1. Sự vận dụng của Đảng bộ, Chính quyền tỉnh Thanh Hóa	32
2.2.2. Sự vận dụng của Đảng bộ, Chính quyền huyện Nông Cống và quá trình thực hiện Chương trình xây dựng nông thôn mới	37
Chương 3. NHỮNG THÀNH TỰU VÀ HẠN CHẾ TRONG CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở HUYỆN NÔNG CỐNG (2009 -2013)	55
3.1. Thành tựu	55
3.1.1. Sản xuất phát triển, thu nhập của người dân được nâng cao	55
3.1.2. Đời sống vật chất, tinh thần của dân cư nông thôn được nâng cao	58
3.1.3. Kết cấu hạ tầng kinh tế xã hội được tăng cường	60
3.1.4. Số tiêu chí đạt chuẩn theo Bộ Tiêu chí Quốc gia về nông thôn mới được nâng lên	63
3.2. Hạn chế	72
KẾT LUẬN	77
TÀI LIỆU THAM KHẢO	83
PHỤ LỤC	89

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU

Danh mục các bảng	Trang
Bảng 2.1. Danh sách 11 xã điểm xây dựng nông thôn mới tỉnh Thanh Hoá	35
Bảng 2.2. Bộ máy tổ chức thực hiện chương trình	38
Bảng 2.3. Tổng hợp các xã đăng kí phân đầu đạt chuẩn nông thôn mới đến năm 2015, định hướng đến năm 2020	47
Bảng 3.1. Tổng hợp các tiêu chí xây dựng nông thôn mới đã đạt của toàn huyện đến 12/2013	65
Bảng 3.2. Tổng hợp kết quả các tiêu chí nông thôn mới đã đạt (Tính đến tháng 12/2013)	68
Bảng 3.3. Tổng hợp kết quả nông thôn mới sau 5 năm thực hiện (Tính đến tháng 12/2013)	69
Bảng 3.4. Tiến độ xây dựng nông thôn mới huyện Nông Cống sau 5 năm 2009 - 2013	70
Biểu 3.1. Cơ cấu nguồn lực tài chính huyện Nông Cống	61

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TỪ VIẾT TẮT	GIẢI NGHĨA
BCĐ	Ban Chỉ đạo
UBND	Ủy ban Nhân dân
NTM	Nông thôn mới
MTTQ	Mặt trận Tổ quốc
CNXH	Chủ nghĩa xã hội
HĐND	Hội đồng Nhân dân
MTQG	Mục tiêu Quốc gia
TW	Trung ương
QĐ	Quyết định
NQ	Nghị quyết
CP	Chính phủ
CNH - HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
KHKT	Khoa học kỹ thuật
PTNT	Phát triển nông thôn
HTX	Hợp tác xã
THCS	Trung học cơ sở

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Trong lịch sử Việt Nam, nông nghiệp, nông thôn và nông dân luôn đóng vai trò to lớn. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói: *“Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, Chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn. Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh”* [31, Tr. 542].

Kể từ khi thực hiện đường lối đổi mới đất nước (1986), dưới sự lãnh đạo của Đảng, nền nông nghiệp nước ta đã đạt được nhiều thành tựu to lớn; đời sống nông dân có những chuyển biến rõ rệt và diện mạo nông thôn có nhiều thay đổi. Ngày nay, kinh tế nông thôn là bộ phận quan trọng trong nền kinh tế quốc dân. Phát triển nông thôn, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người nông dân là nhiệm vụ chiến lược, là cơ sở để đảm bảo ổn định tình hình chính trị - xã hội, sự phát triển hài hòa và bền vững theo định hướng xã hội chủ nghĩa của đất nước. Do vậy, trong sự nghiệp công nghiệp hóa- hiện đại hóa đất nước, vấn đề nông nghiệp, nông thôn và nông dân luôn được Đảng ta xác định là nhiệm vụ quan trọng đặc biệt cả về tổng kết lí luận, thực tiễn và đầu tư cho phát triển.

Một trong những chủ trương quan trọng có tầm chiến lược đặc biệt quan trọng của Đảng và Nhà nước những năm gần đây là xây dựng nông thôn mới. Chủ trương này nhằm cụ thể hóa việc thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần 7 BCH Trung ương khóa X về nông nghiệp, nông dân và nông thôn. Chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng nông thôn mới (MTQG XDNTM) đã được cả hệ thống chính trị và toàn bộ xã hội, nhất là cư dân nông thôn đồng tình tích cực đón nhận.

Thanh Hóa là một tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ. *"Trong tiến trình phát triển của lịch sử Việt Nam, xứ Thanh là một trong những tỉnh có vị trí cực kì*

quan trọng, có truyền thống văn hóa lâu đời, là một trong những cái nôi của người xưa, nơi sản sinh ra nhiều anh hùng hào kiệt, là tỉnh đất rộng, người đông, nhân dân có truyền thống đấu tranh anh dũng và cần cù lao động”[32, Tr. 66]. Sau ngày đất nước thống nhất, cùng với sự phát triển chung của cả nước, nông nghiệp, nông dân, nông thôn của tỉnh đã đạt được những thành tựu đáng kể: Nông nghiệp có tốc độ tăng trưởng khá; kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội được tập trung xây dựng và củng cố; đời sống vật chất và tinh thần của người dân từng bước được cải thiện; công tác xóa đói giảm nghèo, giải quyết việc làm thu được một số kết quả nhất định; hệ thống chính trị cơ sở được tăng cường, quyền dân chủ được phát huy, an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội nông thôn được giữ vững.

Tuy nhiên, trong quá trình hội nhập và đổi mới, cũng đặt ra nhiều vấn đề cần được giải quyết: Kiến trúc nông thôn phát triển tự phát và thiếu định hướng quy hoạch, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội chưa đáp ứng được yêu cầu sản xuất và đời sống, chênh lệch về mức sống giữa thành thị và nông thôn ngày càng xa...

Cách nay 67 năm (1947-2014), khi lần đầu tiên vào thăm tỉnh Thanh Hóa, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: "*Thanh Hóa phải trở nên một tỉnh kiểu mẫu*" (32,tr.65). Thực hiện tâm nguyện của Người, trong xây dựng nông thôn mới, Đảng bộ, chính quyền tỉnh Thanh đã đặt ra mục tiêu đến năm 2015 đạt 20% số xã (tương ứng với 117 xã) và đến năm 2020 đạt 60% số xã (tương ứng với 344 xã) đạt chuẩn nông thôn mới. Đây là nhiệm vụ hết sức to lớn và có nhiều thách thức.

Nông Cống là huyện thuần nông nằm ở phía Tây Nam tỉnh Thanh Hóa. Từ xa xưa cho tới nay, trong dân gian đã lưu truyền câu ca: "*Được mùa Nông Cống, sống mọi nơi; mất mùa Nông Cống, tả tơi mọi vùng*". Với gần 90% dân số làm nông nghiệp, vươn lên làm giàu từ đồng ruộng, được trực tiếp thụ hưởng những chính sách của Trung ương, địa phương, những người nông dân nơi đây thấm thía rõ sự đổi thay nhờ chính sách của Đảng, Nhà nước đối với nông nghiệp, nông dân và nông thôn.